

ADATTÁR

KORÁNYI SÁNDOR ÉDESAPJÁHOZ ÍRT EGYIK LEVELÉBŐL

Orvostörténetünk nagy családjai között is különös hely illeti meg a két Korányit. Sokrétű, gazdag tevékenységük és hatásuk nélkül a hazai medicina jelenlegi szintje elképzelhetetlen. Az idősebb kollégák még személyesen ismerték a vesebetegségek világhírű magyar kutatóját, mi már csak elbeszéléseikből, illetve maradandó műveiben találkozunk egyik legnagyobb büszkeségünkkel. Színes egyéniségének egyik mozaikdarabja az a levél, amelyet 1907. ápr. 17-én a németországi Wiesbadenben tartott kongresszusról küldött az akkor már idős, de tudományos érdeklődésében nem lankadó apjához. Az éles szemű, fiatal kutató élménybeszámolója szemléltető helyzetkép, ugyanakkor jellemző keresztmetszete és rugalmas bírálata a korabeli, egyébként igen jó hírű német belgyógyászatnak. Az eddig még nem közölt érdekes levél *Gömöri* professzor intézetének könyvtárában van (másolati példánya pedig a falon kifüggesztve) és a következőképpen szól:

„Kedves apám! Ma délből érkeztem haza. Wiesbadenben hideg, esős, barátságtalan időben folyt le a congressus. Számptalan előadást hallgattam végig. Nem volt köztük egyetlen kimagasló sem, hanem azért mégis nagyon imponáns volt annak az óriási munkának a benyomása, a melyet az elhangzott előadások képviseltek. Iszonyu terjedelmű detail munka az, ami a német klinikákon folyik csak a „geistige Band” hiányzik és az ember, akiből azt az ígéretet lehetne kilátni, hogy a geistige Bandot meg fogja csinálni. Ennek hiányán kívül van még egy feltűnő körülmény, a mi egyrészt az előbbieknél az oka. A klinikusok, a kész emberek, maguk nem dolgoznak. A munka fiatal, éretlen emberek kezében van, a kiknek hiányos áttekintése magyarázza azt hogy munkájuk nem az igazi szükségletük körül forog, hanem fiatalos ötletből indul ki és nélkülözi az igazi összefüggést a gyakorlattal, a betegséggel. Az

munkában fejlődött férfiak az újabb, fiatalabb klinikusok, a kiken azután meglátszik, hogy laboratóriumban detailok közt nőttek fel. Ez a mai német klinika betegsége a mely miatt szinte kétségé válik, nem kerekedik-e lassanként föléje az igazi klinikai szempontból a francia, angol, a kiknek tevékenységét most is nagy részt a beteg ember absorbeálja. A congressuson feldolgozott anyag feltűnően egyoldalú volt. Betegségről csak elvétve esett szó. Az infectios betegségek pathológiája mintha nem is léteznék. Kórbonctani thema összesen kettő volt: a tuberculosis gyakorisága és a szív arteriák közötti anastomosisok. A többi mind kísérleti kórtan és a szív percussioja, olyan kicsinyes szempontból, hogy Skoda nevetne, ha látná.

Mind ezen kifogásaim mellett gyönyörűségem volt az egészben. Az előadottak ha mást nem, azt bizonyítják, hogy milyen nagyszerű műhelyekké váltak a német klinikák és milyen kifogástalan technikával bíró munkások állanak bennük készen. Ma nagyjában azért dolgoznak, hogy publikáljanak, de minden el van készítve arra, hogy jön a jövő Virchowja, egyszerre meginduljon számtalan helyen az az igazi munka, a mit az eddigi revolutiot csináló nagy embereknek egymaguknak kellett végezniök.

Én nem szólaltam fel. Alkalmam lett volna arra a vesebetegek vizkórjáról szóló előadás kapcsán, de hozzászólt az öreg Lichtheim és miután az én dolgaim az övéit egyenesen megcáfolják, mint idegen és fiatal tapintatosabbnak tartottam a hallgatást. Az utolsó ülés tegnap ebéd előtt volt és a szív pathológiájával foglalkozott. A bejelentett előadások a mi dolgainkkal kapcsolatban állottak, de nem vártam be őket. Sokat voltam Cornettel és ő annyira persuadealt, hogy menjek Frankfurtba Ehrlich-hez, hogy lemondottam a befejező ülés végighallgatásáról és követtem Cornet tanácsát. Nagyon örülök az Ehrlichnél töltött délelőttnek. Ehrlich rendkívül szívesen fogadott. Rám bizta, hogy adjam át apámnak üdvözetét. Megnéztem az egész intézetet. Így fölületes nézegetésnél legimposansabban a carcinomás, sarkomás, chondromás egerek 30,000 egeret dolgoztak fel az utolsó évben. Sok száz eger egy nagy teremben, akkora carcinomákkal, hogy a testsúlyuk nagyobbik felét éri el. Az intézet chemiai sectiojának vezetője magához hívott ebédre és így csak utolsó pillanatban rohanhattam vonatomhoz.

Ehrlich intézetének megnézése volt tulajdonképpen legnagyobb élvezetem mostani kirándulásom alatt. Leydennal nem tudtam érintkezésbe jutni. Jegyet hagytam nála. Az öregebb klinikusok egész kínai fallal vették magukat körül. Az ülésekre nem igen jártak, sehol sem lehetett őket látni és a banketten egy a többi halandónak terített asztalnál méternyivel magasabb emelvényen volt nekik terítve. A fiatalabbak

közül elég sokkal ismerkedtem meg, de összevéve nem örültem úgy a velük töltött időnek, mint annak a félórának, a melyet Ehrlich-hel diskuráltam el.

Hazatérve, a mieinket jól találtam, csak az bánt, hogy a mama levele megint arról szól, hogy apám még mindig köhög. Ne siessenek haza. Rettenetes idő van, nincs sehol egy falevél sem...”

A levél befejező része szűkebb családi problémákkal foglalkozik. A legnagyobb élményként emlegetett, Ehrlich-hel való találkozása valóban egy életre szóló ösztönző hatás maradt. Így az egykori 48-as honvédorvos, a Szabolcs megyei inséghórház főorvosa, a tbc elleni védekezés első ösztönzőjének hihetetlenül gazdag életműve méltó örökösre és folytatóra talált Sándor fiában, annak a sok egyéb mellett ez a levél is ragyogó bizonyítéka.

Dr. Szállási Árpád